

**ECZACILIK EĞİTİMİNDE TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ
UYGULANABİLİRLİĞİ-II**

**ANKARADAKİ ECZACILIK FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN
FAKÜLTE ORTAMI, FAKÜLTE ŞARTLARI VE ÜNİVERSİTE BİLİNCİ
HAKKINDA DEĞERLENDİRMELERİ**

**APPLICABILITY OF TOTAL QUALITY MANAGEMENT IN PHARMACY
EDUCATION-II**

**THE EVALUATION ABOUT FACULTY ENVIRONMENT, CONDITION OF THE
FACULTY AND UNIVERSITY CONSCIOUSNESS BY THE PHARMACY
STUDENTS IN ANKARA**

Filiz KUZ*

Gülbin ÖZÇELİKAY**

Yüksek İhtisas Hastanesi ANKARA

Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı,

06100 Tandoğan-ANKARA-TÜRKİYE

ÖZET

Bu çalışmada, Ankaradaki Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin fakültelerini fakülte ortamı, fakülte şartları ve üniversite bilinci açısından değerlendirme sonuçları yer almaktadır

Çalışmanın materyalini, 4. sınıf öğrencilerine konu ile ilgili uygulanan anket formları oluşturmaktadır.

Çalışmanın sonuçlarına göre; öğrencilerin yarısı fakülte yönetiminin öğrenci sorunlarına duyarlı olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğu görsel-ışitsel eğitim araçlarının yeterli olmadığını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Eczacılık, Fakülte Ortamı, Üniversite Bilinci, Toplam Kalite Yönetimi

ABSTRACT

In this study, there are evaluation results of faculty of pharmacy students in Ankara. These evaluation results are about their faculty environment, condition of the faculty and university consciousness.

The materials of the study are the inquiry applied to fourth class students

According to this study's results, half of the students pointed out that the faculty administration is sensitive about students' problems. Most of the student stated that the audio-visual training instruments are not adequate.

Key Words: Pharmacy, Faculty Environment, University Consciousness, Total Quality Management

GİRİŞ VE AMAÇ

Gelişmekte olan ülkelerin hızla kalkınabilmelerinin ön şartı, eğitimin niteliğinin artırılması yani hizmet kalitesinin iyileştirilmesine ve kalifiye insan gücü yetiştirilmesine bağlıdır.

Hizmet, bir kişi veya kuruluşun bir diğer kişi veya kuruluşa sunduğu elle tutulmaz bir faaliyet veya yarar olarak tanımlanmaktadır (1). Hizmet kalitesi ise, sunulan hizmetin "tüketici beklentilerine uygunluk düzeyi, "kullanım açısından uygunluk" veya "istekleri tatmin etme düzeyi" olarak tanımlanabilir (2). Toplam kalite yönetimi ve pazarlama anlayışının odak noktası tüketicilerdir. Gerek kar amaçlı, gerekse kar amacı gütmeyen kurumların temel amacı müşteri tatminidir. Eğitim kurumlarının müşterileri öğrenciler, aileler, iş dünyası ve devlet, yani genel olarak toplumdur. Dolayısı ile yüksek öğretim kurumlarının en önemli hedefi, bu grupların tatmin edilmesi olmalıdır. Tatmin ise kaliteli eğitim ile yakından ilişkilidir. Kaliteli Eğitim, öğretim kurumunun mevcut imkanlarını en iyi şekilde kullanarak, öğrenciye bilgiye ulaşmayı, bilgi üretmeyi öğreten ve kendi alanında uluslararası düzeyde rekabet edebilecek kabiliyete sahip bireyler yetiştirme kapasitesidir. Başka bir deyişle, öğrencinin yeteneklerini geliştiren, muhakeme yeteneği kazandıran, kuşku duymayı, eleştirmeyi ve düşünmeyi öğreten eğitim kaliteli eğitimidir (3)

Eğitimde kaliteyi etkileyen faktörler beş grupta toplanabilir. Bunlar; (4)

1. Öğrencinin kalitesi
2. Öğretim elemanının kalitesi
3. Fiziksel ortamın ve teknik donanımın kalitesi
4. Sosyal- kültürel ve akademik faaliyetlerin yeterliliği
5. Yönetim anlayışı

olarak sıralanabilir.

Bu faktörlerin hepsi bir bütün olarak kaliteyi belirlemektedir. Kalite üzerinde önemli etkileri olan öğrenci ve öğretim elemanı dışındaki bir faktör de fiziksel ortamın kalitesi ve teknik donanımın yeterliliğidir (1). Yaşanılan ya da çalışılan yerin fiziksel şartları insanın kişisel özellikleri ve başarısı üzerinde belirgin etkileri vardır (5). Toplam Kalite Yönetimi insanı esas alan bir yaklaşımdır. İnsanın daha verimli olabilmesi, onun çalışma şartları ile de doğrudan ilgilidir. Fiziksel şartların (aydınlatma, havalandırma, temizlik, gürültü, renk v.b.) en uygun düzeye ulaşması insanların moral yapısını etkileyeceği gibi başarısını da kolaylaştıracaktır (6).

Okulda düzenlenecek akademik faaliyetler bu konuda hem öğrencilerin hem de öğretim elemanlarının gelişmesine katkıda bulunacaktır. Bunun yanında öğrenci ve öğretim elemanlarının okul dışındaki sosyal faaliyetleri de okuldaki verimlilikleri ile yakından ilişkilidir (7).

Okul yönetiminin kalite anlayışı ve değişen şartlara uyum sağlayabilmesi, iyi bir eğitim için son derece önemlidir. Hem öğretim elemanlarının hem de öğrencilerin kuruma güven duyması ve huzurlu bir ortamda çalışması kalite için gereklidir (7).

Bir toplumun üniversite geleneği, o toplumun üniversitenin gelişim tarihi ve çağdaş üniversite kavramı ile açıklanabilir, değerlendirilebilir. Üniversite geleneği bilimin güçlü gelişim süreci ile kazanılabilir. Toplumda bilimin kurumlaşması, geleneğin oluşumunu hızlandırabilir. Denilebilir ki bilim geleneği, üniversite geleneğini hazırlar. Sözü edilen gelenek bir zihniyetin oluşumu, bilimsel bir iklimin kazanımı olabilir. Gelenek durağan bir anlayışın ifadesi değil, aksine bir dinamizmdir, oluşumdur, değişmeye, gelişmeye uygun ortamın hazırlanmasıdır. Bir sınıftaki öğretim- öğrenim tutarlılığı sınıf ortamına bağlıdır. Bu tutarlılığı yakalamak için sınıf içindeki öğrencilerin bazı ölçüleri tutturmaları gerekmektedir. Bunlar;

1. Kişiler birbirini doğrudan etkileyebilmelidir.
2. Ortak bir amaç olmalı ya da ortak amaca sahip olmaya uygun olmalıdırlar.
3. Kişisel amaçları olmalı ve bu amaçlar ortak amaçlarla uyumlandırılmalıdır (8).

Eczacılık mesleği tüm dünyada belirgin bir değişimden geçmektedir. İlacın hızlı sanayi ürünü haline gelişi ve çeşitlenmesi, sağlık hizmeti veren eczacılara, ilacın üretiminden tüketimine kadar eczacılığın iyi uygulanabilmesi için bir çok yeni işlevleri üstlenme zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir. Bu gelişmeler eczacılık eğitime de yansımış ve mesleki eğitimde yenilenme mecburiyetini doğurmuştur. Bu çalışmada Türkiye'de Eczacılık Fakültelerindeki eğitimin değerlendirilmesi amacıyla öğrencilerin fakültelerini, fakülte ortamı, fakülte şartları ve üniversite bilinci konusundaki ifadelerle cevap vermeleri istenmiş ve bu cevaplar değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu değerlendirme sonuçlarının eczacılık mesleğinin geleceğe yönelik; eğitim ve öğretimi ile ilgili düzenlemelere ışık tutması amaçlanmaktadır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın çalışma evrenini Ankara'da bulunan Eczacılık Fakültelerinin 4.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma kapsamına 4.sınıf öğrencilerinin alınması (yıllara bağlı

olarak oluşan değişiklikleri gözleyerek) eğitimlerini daha iyi değerlendirebilmeleri amacını taşımaktadır.

Öğrencilere, fakülte ortamı, fakülte şartları, üniversite bilinci ile ilgili ifadelerin yer aldığı bir anket formu uygulanmıştır. Anket formu konu ile ilgili kaynaklardan (4,9) ve eczacılık uygulamaları göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Esas uygulamaya geçilmeden önce Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerine ön anket uygulanarak anket formunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Çalışma dönemi 1999-2000 bahar yarıyılıdır. Anket formları Ankara, Gazi ve Hacettepe Üniversiteleri Eczacılık Fakültesi 4.sınıf öğrencilerinin derslerine girilerek, o an derste bulunan tüm öğrencilere uygulanmıştır. Bu çalışmaya, Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesinden 75, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesinden 63, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık fakültesinden 84 olmak üzere toplam 222 öğrenci katılmıştır.

Anket formunda, ilk bölüm öğrencilerin demografik bilgilerini içermektedir. Diğer bölümde öğrencilerin; fakültelerini fakülte ortamı, şartları ve üniversite bilincini değerlendiren ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeleri 5'li likert ölçeği kullanılarak değerlendirmeleri istenmiştir. Değerlendirmelerde kullanılan ölçek şu şekildedir: 1-Hiç katılmıyorum, 2- Çok az katılıyorum, 3-Kısmen katılıyorum, 4- Büyük ölçüde katılıyorum, 5- Tam katılıyorum (10).

Elde edilen veriler, sınıflandırılmış ve SPSS (7,0) programı kullanılarak ve istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Üç fakülteye ait sonuçlar tablo halinde, tüm öğrencilerin toplu halde değerlendirmeleri grafik halinde gösterilmiştir.

BULGULAR

Ankara'da bulunan üç Eczacılık Fakültesindeki araştırmaya katılan öğrencilerin %59,9'u kız, %40,1'i erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin %77,5'inin 20-22, %18,9'unun 23-25, %3,6'sının ise 25 üstü yaş grubunda olduğu; %47,7'sinin üniversite sınavında ilk 5 tercihinde eczacılık fakültesinin yer aldığı; %36,9'unun klasik, %32,4'ünün anadolu liselerinden mezun olduğu ve de %52,3'ünün 1997 yılında üniversiteye başlamış olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin fakülte ortamı, şartları ve üniversite bilinci konusunda düşüncelerini ortaya çıkaracak ifadeler ve bu ifadelere verdikleri yanıtlar, fakültelerine göre ayrı ayrı tablo halinde, toplu sonuçları ise grafikler halinde verilmiştir.

TABLO 1: Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin fakültelerini fakülte ortamı, şartları ve üniversite bilinci açısından değerlendirme sonuçları

ANKET SORULARI	1		2		3		4		5	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1-Fakültemizdeki eğitim-öğretim yönetme-lik ve yönergeleri eğitim programımıza uygundur.	7	9,3	12	16,0	27	36,0	18	24,0	11	14,7
2. Fakültemizde eğitim-öğretim ya da sosyal bir aktivite ile ilgili alınan bir Yönetim Kurulu veya Fakülte Kurul kararı, öğrencilerin çoğuna uygun olmazsa (örn; sınav tarihleri) bu karar değişebilir.	13	17,3	15	20,0	20	26,7	18	24,0	9	12,0
3. Fakülte yönetimi sorunlarımızı dinler	17	22,7	24	32	22	29,3	12	16	0	0
4. Meslekle ilgili kurum/kuruluşlarla yeterli miktarda bağlantı kurulmaktadır.	22	29,3	31	41,3	16	21,3	6	8,0	0	0
5. Fakültenin; görsel-işitsel eğitim araçları yeterlidir.	22	29,3	24	32,0	20	26,7	4	5,3	5	6,7
6. Fakültenin; kütüphanesi yeterli miktarda kaynağa sahiptir.	14	18,7	17	22,7	23	30,7	16	21,3	5	6,7
7. Fakültenin; araç-gereçleri . (laboratuvarlarda kullanılan)yeterli ve çağın gereklerine uygundur	27	36,0	25	33,3	14	18,7	8	10,7	1	1,3
8. Fakültenin; bina, sınıf ve laboratuvarları kullanışlı ve yeterlidir.	12	16,0	20	26,7	29	38,7	8	10,7	6	8,0
9. Fakültenin; binası, sınıflar ve laboratuvarlar temizdir.	7	9,3	12	16,0	28	37,3	19	25,3	9	12,0
10. Fakültenin; binası, sınıflar ve laboratuvarlar ısı, ışık ve havalandırma bakımlarından uygundur.	12	16,0	17	22,7	29	38,6	12	16,0	5	6,7
11. Fakültenin; bilgisayar olanakları yeterlidir.	24	32,0	17	22,7	22	29,3	8	10,7	4	5,3
12. Fakültenin; sosyal ve kültürel faaliyetleri yeterlidir.	38	50,7	26	34,7	9	12,0	2	2,7	0	0
13. Fakültenin; yemekhanesi yeterli ve temizdir.	11	14,7	15	20,0	31	41,3	12	16,0	6	8,0
14. Fakültenin; yemekleri doyurucu ve besleyicidir.	23	30,7	17	22,7	22	29,3	8	10,7	5	6,7
15. Bu Fakültede; öğrenciliği ilk ve orta öğretimden daha zevkli buluyorum.	22	29,3	12	16,0	17	22,7	15	20,0	9	12,0
16. Bu Fakültede; öğrenim beklentilerime uyuyor.	26	34,7	22	29,3	20	26,7	5	6,7	2	2,7
17. Bu Fakültede; bir üniversiteli olmanın bilincini duyabiliyorum.	18	24,0	17	22,7	21	28,0	14	18,7	5	6,7
18. Bu Fakültede; okumanın bir ayrıcalık olduğunu düşünüyorum.	10	13,3	2	2,7	9	12,0	14	18,7	40	53,3
19. Bu Fakültede; yeterli arkadaşlıklar kurabiliyorum.	4	5,3	3	4,0	15	20,0	19	25,3	34	45,3

TABLO 2: Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Öğrencilerinin fakültelerini fakülte ortamı, şartları ve üniversite bilinci açısından değerlendirme sonuçları

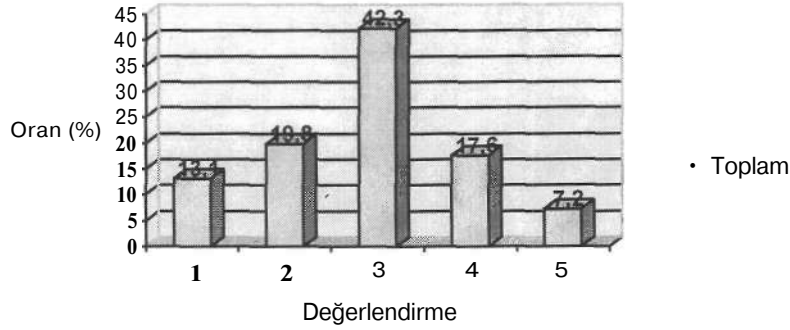
ANKET SORULARI	1		2		3		4		5	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1-Fakültemizdeki eğitim-öğretim yönetmelik ve yönergeleri eğitim programımıza uygundur.	13	20,6	8	12,7	28	44,4	11	17,5	3	4,8
2. Fakültemizde eğitim-öğretim ya da sosyal bir aktivite ile ilgili alınan bir Yönetim Kurulu veya Fakülte Kurul kararı, öğrencilerin çoğuna uygun olmazsa (örn; sınav tarihleri) bu karar değişebilir.	4	6,3	6	9,5	14	22,2	23	36,5	16	25,4
3. Fakülte yönetimi sorunlarımızı dinler	16	25,4	20	31,7	18	28,6	6	9,5	3	4,8
4. Meslekle ilgili kurum/kuruluşlarla yeterli miktarda bağlantı kurulmaktadır.	24	38,1	20	31,7	12	19,0	7	11,1	0	0
5. Fakültenin; görsel-işitsel eğitim araçları yeterlidir.	14	22,2	16	25,4	24	38,1	6	9,5	3	4,8
6. Fakültenin; kütüphanesi yeterli miktarda kaynağa sahiptir.	24	38,1	18	28,6	13	20,6	5	7,9	3	4,8
7. Fakültenin; araç-gereçleri (laboratuvarlarda kullanılan)yeterli ve çağın gereklerine uygundur.	16	25,4	18	28,6	15	23,8	9	14,3	5	7,9
8. Fakültenin; bina, sınıf ve laboratuvarları kullanışı ve yeterlidir.	11	17,5	18	28,6	19	30,2	9	14,3	6	9,5
9. Fakültenin; binası, sınıflar ve laboratuvarlar temizdir.	7	11,1	13	20,6	17	27,0	18	28,6	8	12,7
10. Fakültenin; binası, sınıflar ve laboratuvarlar ısı, ışık ve havalandırma bakımlarından uygundur.	22	34,9	13	20,6	13	20,6	13	20,6	2	3,2
11. Fakültenin; bilgisayar olanakları yeterlidir.	37	58,7	17	27,0	8	12,7	1	1,6	0	0
12. Fakültenin; sosyal ve kültürel faaliyetleri yeterlidir.	36	57,1	16	25,4	7	11,1	3	4,8	1	1,6
13. Fakültenin; yemekhanesi yeterli ve temizdir.	22	34,9	8	12,7	21	33,3	8	12,7	4	6,3
14. Fakültenin; yemekleri doyurucu ve besleyicidir.	23	36,5	10	15,9	20	31,7	7	11,1	3	4,8
15. Bu Fakültede; öğrenciliği ilk ve orta öğretimden daha zevkli buluyorum.	18	28,6	5	7,9	14	22,2	13	20,6	13	20,6
16. Bu Fakültede; öğrenim beklentilerime uyuyor.	27	42,9	16	25,4	12	19,0	7	11,1	1	1,6
17. Bu Fakültede; bir üniversiteli olmanın bilincini duyabiliyorum.	21	33,3	12	19,0	12	19,0	10	15,9	8	12,7
18. Bu Fakültede; okumanın bir ayrıcalık olduğunu düşünüyorum.	7	11,1	5	7,9	16	25,4	9	14,3	26	41,3
19. Bu Fakültede; yeterli arkadaşlıklar kurabiliyorum.	5	7,9	3	4,8	12	19,0	18	28,6	25	39,7

TABLO 3: Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Öğrencilerinin fakültelerini fakülte ortamı, şartları ve üniversite bilinci açısından değerlendirme sonuçları

ANKET SORULARI	1		2		3		4		5	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1-Fakültemizdeki eğitim-öğretim yönetmelik ve yönergeleri eğitim programımıza uygundur.	10	11,9	22	26,2	41	48,8	9	10,7	2	2,4
2. Fakültemizde eğitim-öğretim ya da sosyal bir aktivite ile ilgili alınan bir Yönetim Kurulu veya Fakülte Kurul kararı, öğrencilerin çoğuna uygun olmazsa (örn; sınav tarihleri) bu karar değişebilir.	5	6,0	12	14,3	35	41,7	19	22,6	13	15,5
3. Fakülte yönetimi sorunlarımızı dinler	8	9,5	28	33,3	27	32,1	15	17,9	6	7,1
4. Meslekle ilgili kurum/kuruluşlarla yeterli miktarda bağlantı kurulmaktadır.	18	21,4	30	35,7	23	27,4	9	10,7	4	4,8
5. Fakültenin; görsel-işitsel eğitim araçları yeterlidir.	50	59,5	23	27,4	11	13,1	0	0	0	0
6. Fakültenin; kütüphanesi yeterli miktarda kaynağa sahiptir.	54	64,2	12	14,3	8	9,5	7	8,3	3	3,6
7. Fakültenin; araç-gereçleri (laboratuvarlarda kullanılan)yeterli ve çağın gereklerine uygundur.	53	63,1	18	21,4	12	14,3	0	0	1	1,2
8. Fakültenin; bina, sınıf ve laboratuvarları kullanışlı ve yeterlidir.	67	79,8	11	13,1	4	4,8	1	1,2	1	1,2
9. Fakültenin; binası, sınıflar ve laboratuvarlar temizdir.	35	41,7	29	34,5	15	17,9	4	4,8	1	1,2
10. Fakültenin; binası, sınıflar ve laboratuvarlar ısı, ışık ve havalandırma bakımlarından uygundur.	47	56,0	26	31,0	8	9,5	3	3,6	0	0
11. Fakültenin; bilgisayar olanakları yeterlidir.	79	94,0	4	4,8	1	1,2	0	0	0	0
12. Fakültenin; sosyal ve kültürel faaliyetleri yeterlidir.	49	58,3	27	32,1	6	7,1	2	2,4	0	0
13. Fakültenin; yemekhanesi yeterli ve temizdir.	17	20,2	16	19,0	27	32,1	20	23,8	4	4,8
14. Fakültenin; yemekleri doyurucu ve besleyicidir.	8	9,5	13	15,5	23	27,4	27	32,1	13	15,5
15. Bu Fakültede; öğrenciliği ilk ve orta öğretimden daha zevkli buluyorum.	20	23,8	12	14,3	25	29,7	19	22,6	8	9,5
16. Bu Fakültede; öğrenim beklentilerime uyuyor.	35	41,7	29	34,5	14	16,7	4	4,8	2	2,4
17. Bu Fakültede; bir üniversiteli olmanın bilincini duyabiliyorum.	35	41,7	22	26,2	16	19,0	8	9,5	3	3,6
18. Bu Fakültede; okumanın bir ayrıcalık olduğunu düşünüyorum.	12	14,3	5	6,0	12	14,3	24	28,6	31	36,9
19. Bu Fakültede; yeterli arkadaşlıklar kurabiliyorum.	11	13,1	5	6,0	19	22,6	25	29,8	24	28,6

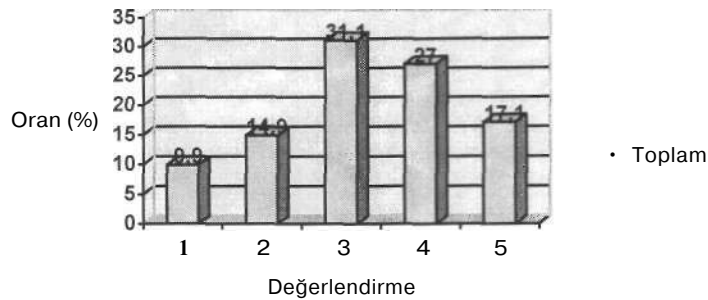
Bu bölümden sonra Ankara'da bulunan Eczacılık Fakültelerinden çalışmaya katılan tüm öğrencilerin, fakülte ortamı, şartları ve üniversite bilinci konusundaki ifadelerine verdikleri yanıtlar toplu olarak grafikler halinde verilmiştir.

İFADE 1: Eğitim- öğretim yönetmelik ve yönergeler eğitim programına uygundur

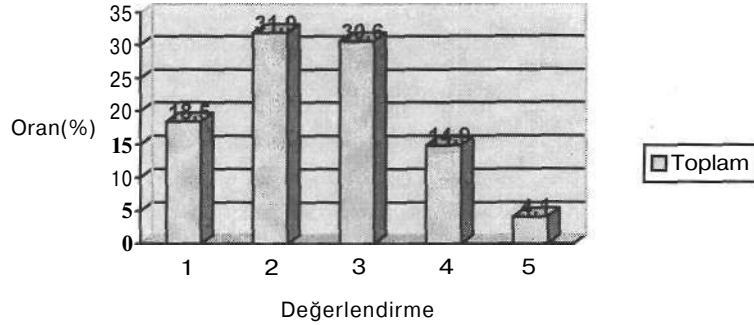

"Fakültemizdeki eğitim-öğretim yönetmelik ve yönergeleri eğitim programımıza uygundur" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %36,0'sının, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %44,4'ünün, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %48,8'inin, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %42,3'ünün kısmen katıldığı görülmektedir.

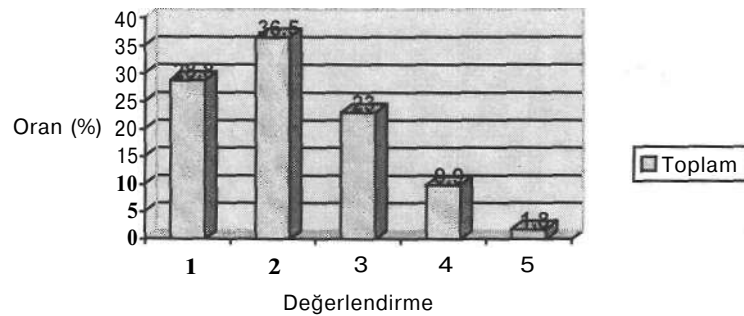
İFADE 2: Eğitim-öğretim ya da sosyal bir aktivite ile ilgili alınan bir Yönetim Kurulu veya Fakülte Kurul kararı, öğrencilerin çoğuna uygun olmazsa (örn; sınav tarihleri) bu karar değişebilir

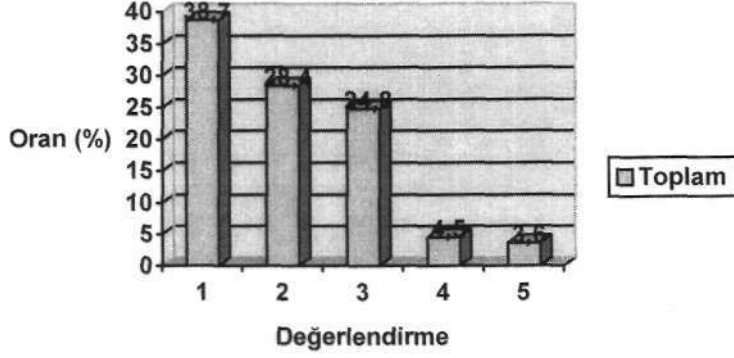
"Fakültemizde eğitim-öğretim ya da sosyal bir aktivite ile ilgili alınan bir Yönetim Kurulu veya Fakülte Kurul kararı, öğrencilerin çoğuna uygun olmazsa (örn; sınav tarihleri) bu karar değişebilir" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %26,7'sinin kısmen katıldığı, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %36,5'inin büyük ölçüde katıldığı, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %41,7'sinin kısmen katıldığı, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %31,1'inin kısmen katıldığı görülmektedir.

İFADE 3: Fakülte yönetimi sorunlarımızı dinler

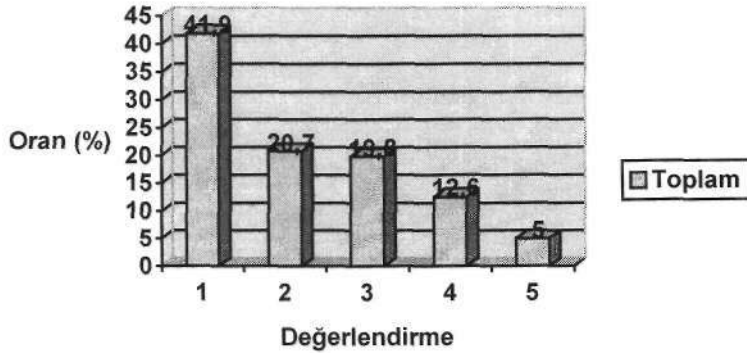
"Fakülte yönetimi sorunlarımızı dinler" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %32,0'sinin, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %31,7'sinin, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %33,3'ünün, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %31,9'unun çok az katıldığı görülmektedir.

İFADE 4: Meslekle ilgili kurum/kuruluşlarla yeteri kadar bağlantı kurulmaktadır.

"Meslekle ilgili kurum/kuruluşlarla yeteri kadar bağlantı kurulmaktadır" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %41,3'ünün çok az katıldığı, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %38,1'inin hiç katılmadığı, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %35,7'sinin çok az katıldığı, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %36,5'inin çok az katıldığı görülmektedir.

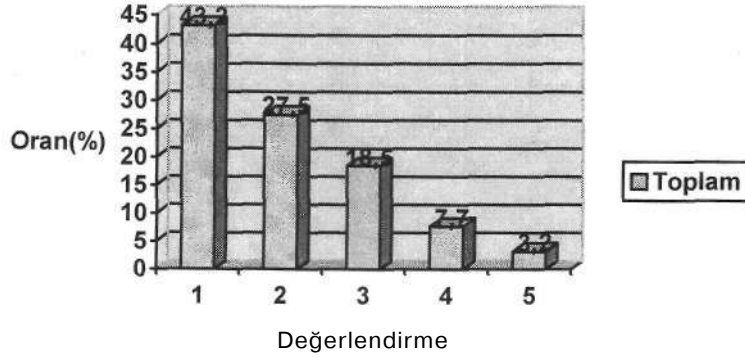
İFADE 5: Görsel-işitsel eğitim araçları yeterlidir .

"Fakültenin; görsel-işitsel eğitim araçları yeterlidir" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %32,0'sinin çok az katıldığı, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %38,1'inin kısmen katıldığı , Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %59,5'inin hiç katılmadığı, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %38,7'sinin hiç katılmadığı görülmektedir.

İFADE 6: Kütüphane yeterli miktarda kaynağa sahiptir

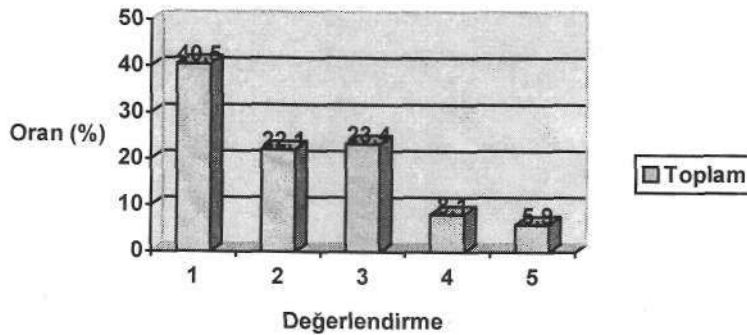
"Fakültenin; kütüphanesi yeterli miktarda kaynağa sahiptir" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %30,7'sinin kısmen katıldığı, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %38,1'inin, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %64,2'sinin hiç katılmadığı, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %41,9'unun hiç katılmadığı görülmektedir.

İFADE 7: Araç-gereçler yeterli ve çağın gereklerine uygundur. (laboratuvarlarda kullanılan)

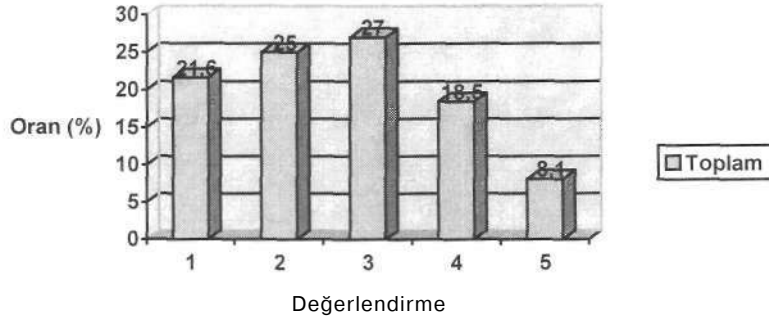
"Fakültenin; laboratuvarlarda kullanılan araç-gereçleri yeterli ve çağın gereklerine uygundur " ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %36'sının hiç katılmadığı, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %28,6'sının çok az katıldığı , Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %63,1'inin hiç katılmadığı, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %43,2'sinin hiç katılmadığı görülmektedir.

İFADE 8: Bina, sınıf ve laboratuvarlar kullanışlı ve yeterlidir.

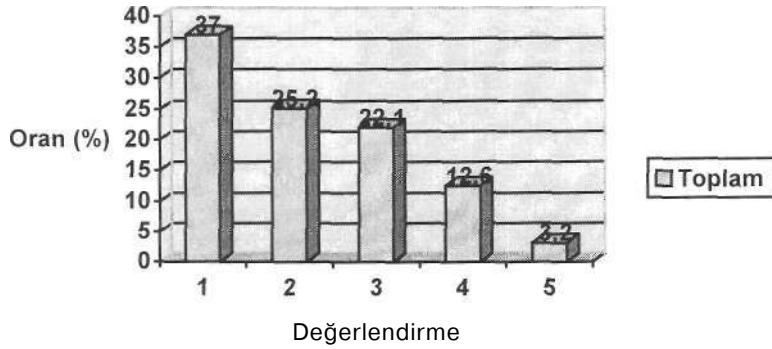
"Fakültenin; bina, sınıf ve laboratuvarları kullanışlı ve yeterlidir" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %38,7'sinin, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %30,2'sinin kısmen katıldığı, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %79,8'inin hiç katılmadığı, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %40,5'inin hiç katılmadığı görülmektedir

İFADE 9: Bina, sınıf ve laboratuvarlar temizdir

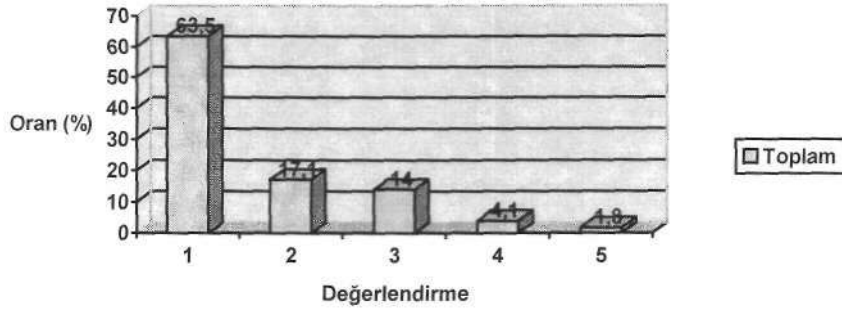

"Fakültenin; binası, sınıfları ve laboratuvarları temizdir" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %37,3'ünün kısmen katıldığı, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %28,6'sının büyük ölçüde katıldığı, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %41,7'sinin hiç katılmadığı, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %27,0'sinin kısmen katıldığı görülmektedir

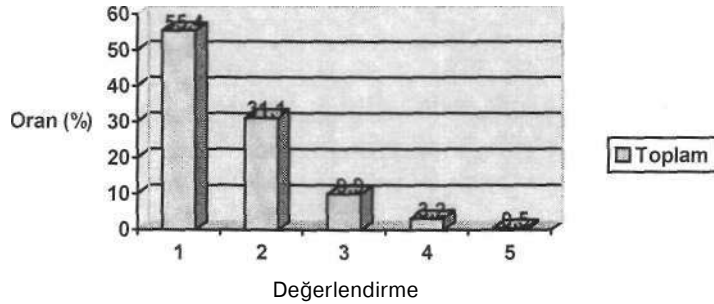
İFADE 10: Bina, sınıf ve laboratuvarlar ısı, ışık ve havalandırma bakımlarından uygundur.

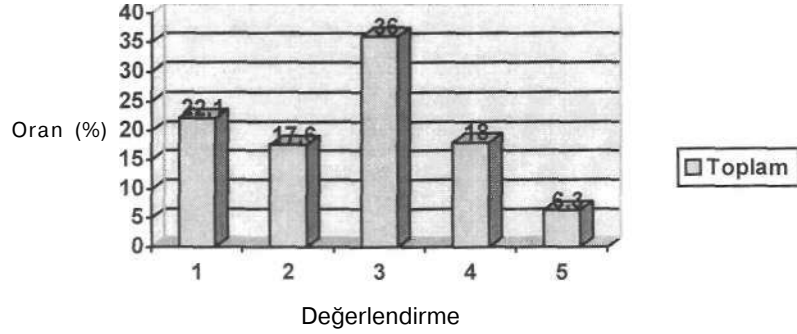
"Fakültenin; binası, sınıfları ve laboratuvarları ısı, ışık ve havalandırma bakımından uygundur" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %38,6'sının kısmen katıldığı, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %34,9'unun hiç katılmadığı, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %56,0'sının hiç katılmadığı, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %37,0'sinin hiç katılmadığı görülmektedir.

İFADE 11: Bilgisayar olanakları yeterlidir.

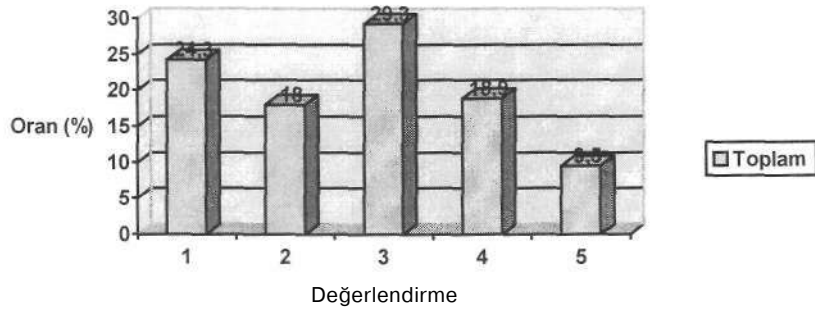
"Fakültenin; bilgisayar olanakları yeterlidir" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %32,0'sinin, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %58,7'sinin, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %94,0'ünün, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %63,5'inin hiç katılmadığı görülmektedir.

İFADE 12: Sosyal ve kültürel faaliyetler yeterlidir.

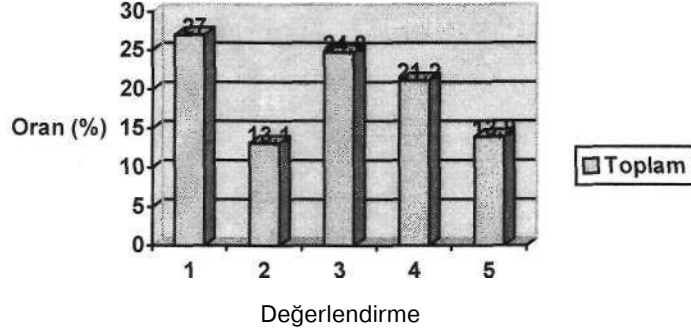
"Fakültenin; sosyal ve kültürel faaliyetleri yeterlidir" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %50,7'sinin, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %57,1'inin, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %58,3'ünün, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %55,4'ünün hiç katılmadığı görülmektedir.

İFADE 13: Yemekhane yeterli ve temizdir.

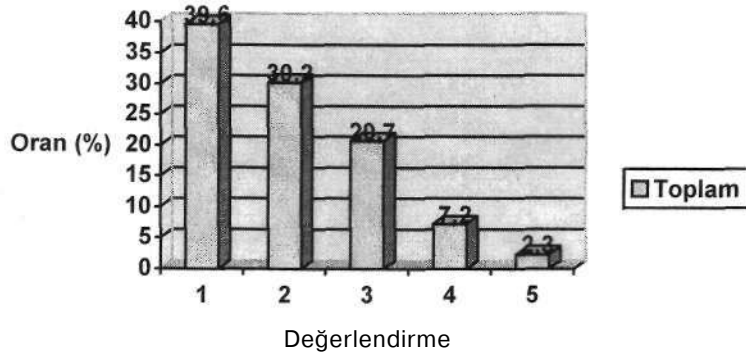
"Fakültenin; yemekhanesi yeterli ve temizdir" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %41,3'ünün kısmen katıldığı, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %34,9'unun hiç katılmadığı, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %32,1'inin kısmen katıldığı, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %36,0'sının kısmen katıldığı görülmektedir.

İFADE 14: Yemekler doyurucu ve besleyicidir

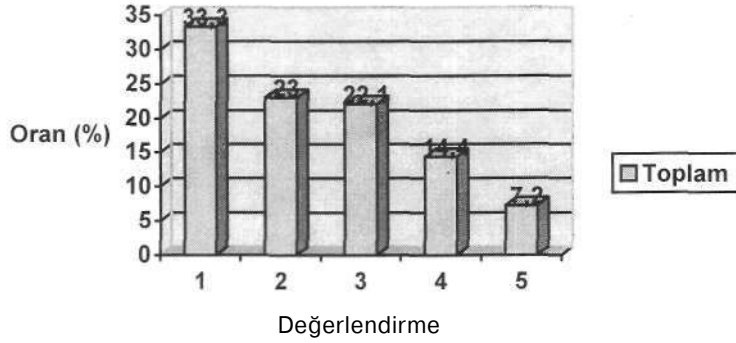
"Fakültenin; yemekleri doyurucu ve besleyicidir" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %30,7'sinin hiç katılmadığı, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %36,5'inin hiç katılmadığı, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %32,1'inin büyük ölçüde katıldığı, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %29,3'ünün kısmen katıldığı görülmektedir.

İFADE 15: Fakülte öğrenciliğini ilk ve ortaöğretimden daha zevkli buluyorum.

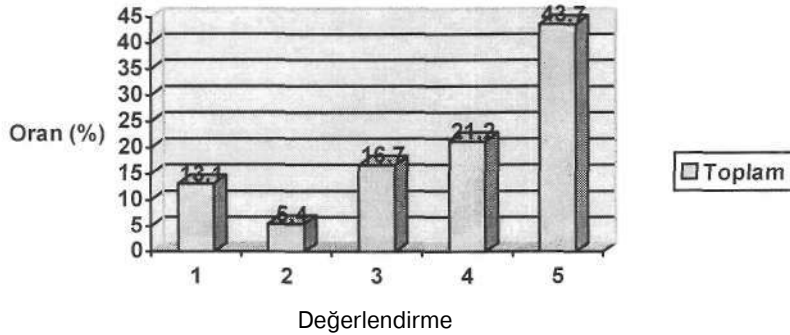
"Bu fakültede; öğrenciliği ilk ve orta öğretimden daha zevkli buluyorum" ifadesine: Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %29,3'ünün hiç katılmadığı, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %28,6'sının hiç katılmadığı, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %29,7'sinin kısmen katıldığı, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %27,0'sinin hiç katılmadığı görülmektedir.

İFADE 16: Bu Fakültede; öğrenim beklentilerime uyuyor.

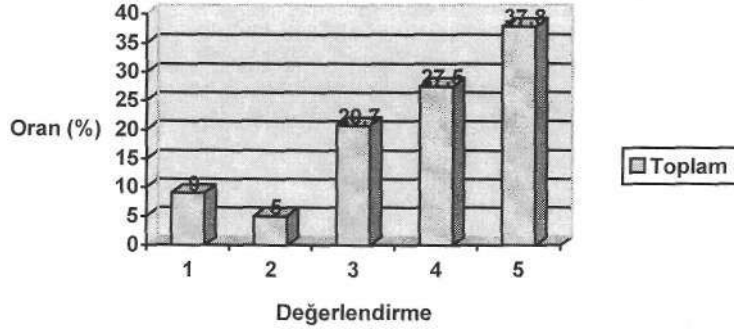
"Bu fakültede; öğrenim beklentilerime uyuyor" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %34,7'sinin, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %42,9'unun, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %41,7'sinin, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %39,6'sının hiç katılmadığı görülmektedir.

İFADE 17: Bu Fakülte; bir üniversiteli olmanın bilincini duyabiliyorum.

"Bu fakülte; bir üniversiteli olmanın bilincini duyabiliyorum" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %28,0'inin kısmen katıldığı, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %33,3'ünün hiç katılmadığı, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %41,7'sinin hiç katılmadığı, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %33,3'ünün hiç katılmadığı görülmektedir.

İFADE 18: Bu Fakülte; okumanın bir ayrıcalık olduğunu düşünüyorum.

"Bu fakülte; okumanın bir ayrıcalık olduğunu düşünüyorum" ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %53,3'ünün, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %41,3'ünün, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %36,9'unun, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %43,7'sinin tamamen katıldığı görülmektedir.

İFADE 19: Yeterli arkadaşlıklar kurabiliyorum

Bu fakültede; yeterli arkadaşlıklar kurabiliyorum ifadesine; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %45,3'ünün tamamen katıldığı, Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %39,7'sinin tamamen katıldığı, Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin %29,8'sinin büyük ölçüde katıldığı, üç fakültenin toplu sonuçlarına bakıldığında tüm öğrencilerin %37,8'inin tamamen katıldığı görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Eczacılık mesleğinin geleceğe yönelik olarak geliştirilmesi ancak eczacılık eğitimindeki kalitenin yükselmesine bağlıdır. Yapılan çalışmalar, Toplam Kalite Yönetimi uygulamaları ile beklenen kaliteye ulaşabileceğini göstermektedir. Toplam Kalite Yönetiminde ilk adım müşteri beklentilerinin tespit edilmek ve bu beklentileri karşılamak olduğuna göre, eğitimde toplam kalite yönetiminin önemli bir müşterisi olan öğrencilerin fakülte ortamı, fakülte şartları ve üniversite bilinci konusunda görüşlerinin değerlendirildiği bu çalışma eczacılık fakültelerinde toplam kalite yönetimine geçmek için bir basamak olacağı düşünülmektedir. Elde edilen sonuçlar şu şekilde sıralanabilir.

1. Öğrencilerin yarısından fazlası, eğitim-öğretim yönetmelik ve yönergeleri eğitim programına uygun bulmaktadırlar.
2. Fakülte kurulu veya yönetim kurulunun aldığı bir karar, öğrencilere uygun gelmediği zaman öğrencilerin yarısından fazlası bu kararı değiştirebileceklerini düşünmektedirler.
3. Öğrencilerin yarısı, fakülte yönetiminin öğrenci sorunlarına duyarlı olduklarını belirtmişlerdir.
4. Öğrencilerin çoğunluğu, meslekle ilgili kurum ya da kuruluşlarla yeteri kadar bağlantı kurulmadığını düşünmektedirler.
5. Öğrencilerin çoğunluğu, görsel-işitsel eğitim araçlarının yeterli olmadığını ifade etmişlerdir.

6. Öğrencilerin yaklaşık yarısı, kütüphanenin yeterli olmadığını belirtmişlerdir.
7. Öğrencilerin çoğunluğu, özellikle laboratuvarlarda kullanılan araç- gereçlerin yeterli olmadığını ve çağın gereklerine uymadığını düşünmektedirler.
8. Öğrencilerin yarısı, fakülte binalarının sınıf ve laboratuvarların ısı, ışık ve havalandırma bakımından çok fazla uygun olmadığını ve orta düzeyde temiz olduğunu belirtmişlerdir.
9. Öğrencilerin çoğunluğu, fakültelerinde bilgisayar olanaklarının yeterli olmadığını ifade etmişlerdir.
10. Öğrencilerin yarısından fazlası, fakültelerinde sosyal ve kültürel faaliyetlerin yeterli olmadığını düşünmektedirler.
11. Öğrencilerin yarısı, yemekhanelerinin yeterli, temiz, yemeklerin doyurucu ve besleyici olduğunu belirtmişlerdir.
12. Öğrencilerin yaklaşık yarısı, ilk ve orta öğretimi, üniversite öğrenciliğinden daha zevkli bulduklarını ifade etmiştir.
13. Öğrencilerin çoğunluğunun, üniversite öğrenciliğinde beklentilerine ulaşamamış oldukları anlaşılmaktadır. Eczacılık Fakültesi öğrencileri, fakültelerinde okumanın bir ayrıcalık olduğunu ve arkadaşlık kurma açısından zorluk çekmedikleri belirlenmiştir.

Ortaya çıkan bu sonuçlar doğrultusunda eğitimde kaliteye ulaşmak için önerilebilecek noktalar aşağıda verilmiştir.

1. Çalışılan ortamın başarıyı etkilediği bir gerçektir. Bu nedenle fakülte binalarının fiziki koşullarının (sınıf, laboratuvar, yemekhane v.b.) yeniden düzenlenmesi faydalı olabilir.
2. Derslerde kullanılan görsel-işitsel eğitim araçlarının daha iyi ve daha etkin öğretim için ne kadar etkili olduğu bilinmektedir. Bu nedenle en son teknoloji kullanarak derslerde görsel-işitsel araçların kullanımını artırmak kaliteli eğitim için yararlı olabilir.
3. Bilgisayar kullanımını kolaylaştırıcı olanaklar yaratmak öğrencilerin yararına olabilir.
4. Fakültelerde, sadece öğrencilerin olabileceği gibi, öğretim elemanlarının da katılımı ile sosyal ve kültürel faaliyetler düzenlenebilir.
5. Öğrenci sorunlarını daha iyi analiz etmek ve onlara rehber olmak amacı ile danışman öğretim elemanları görevlendirilebilir.
6. Öğrencilerin üniversite bilincini artırmak için çeşitli geziler yapıp, ödevler verilebilir.
7. Mesleki kurum veya kuruluşlarla daha fazla işbirliği kurulup farklı eczacı istihdam alanları yaratılabilir. Ayrıca, ilaç fabrikalarına geziler düzenlenmesi, seminer, sempozyum ve benzeri çalışmaların yararlı olacağı da bir gerçektir.

Eczacılık eğitiminin kalitesi, eczacılık mesleğinden mesleki kimlik felsefesine uygun olarak beklenen özelliklerin, bunların uygunluğunu belirleyecek müfredatın ve etkinliklerin varlığında oluşur. Eczacılık eğitiminde kalite, yeni eczacı adayı kuşakların, toplum için üretilecek sağlık hizmetleri etkinliklerindeki yerlerini alma süreçlerinde gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmeleriyle kişiliklerini geliştirme alışkanlığının kazandırılması ve eczacı olduktan sonra da aynı eksilmez tutumla ilerlemeye açık bir davranış kalıbının sürdürülmesi anlayışıyla özdeş olmalıdır.

KAYNAKLAR

1. **Karafaklıoğlu, M.**, Sağlık Hizmetleri Pazarlaması, (1998).
2. **Juran, J., M., and Frank, M.**, Juran's Quality Control Handbook, Fourth Edition, McGraw Hill Co., (1998)
4. Edward **Corvin, D.**, The Meaning of Quality, *Quality progress*, October (1968).
5. **Balci, A.**, Etkili Okul Kuram, Uygulama ve Araştırma, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara,(1993).
6. **Eroğlu, F.**, Davranış Bilimleri, Beta Basım Yayım Dağıtım ,4.baskı, İstanbul, (1998).
7. Şimşek, M., Kalite Yönetimi, Geliştirilmiş 2. Baskı, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, (1998).
8. Varinşi, İ., Uzay, N., Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde Hizmet Kalitesini Artırmaya Yönelik Çalışmalar, Yüksek Öğretimde Sürekli Kalite İyileştirme, Haberal Eğitim Vakfı, Ankara, (1997).
9. Güler, A., Yüksek Öğretimde Öğreni- Öğretim Turatlılığı ve Eğitici Öğretim Zorunluluğu, Yüksek Öğretimde Sürekli Kalite İyileştirme, Haberal Eğitim Vakfı, Ankara, (1997).
10. Ankara Üniversitesi Eğitim ve Öğretim Kalitesini Geliştirme Programı Öğrenci Değerlendirme Anketi.
11. Tezbaşaran, A., A., Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu, Türk Psikologlar Derneği, Ankara, (1996).

Başvuru Tarihi: 07.04.2002

Kabul Tarihi: 13.06.2002